

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยอื่น ๆ ตลอดจนความต้องการการสนับสนุนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตร

ประชากรตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นเกษตรตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 141 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าทดสอบไคสแควร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 79.4 โดยมีอายุเฉลี่ย 44 ปี อายุต่ำสุด 35 ปี และสูงสุด 57 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.2 สมรสแล้ว มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 73.0 และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 56.0 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 15,043.19 บาท โดยมีเจ้าหน้าที่ที่มีรายได้สูงสุด 21,340 บาท และต่ำสุดมีรายได้ 6,360 บาท และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 60.3 มีรายได้ 15,000 บาทขึ้นไป

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 68.8 รับราชการมาเป็นระยะเวลามากกว่า 20 ปี โดยมีอายุราชการสูงสุด 25 ปี ต่ำสุด 5 ปี อายุราชการเฉลี่ย 20 ปี โดยมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งเกษตรตำบลเฉลี่ย 18.75 ปี เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งเกษตร

ต่ำบสูงสุด 24 ปี และต่ำสุด 1 ปี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่รับราชการในตำแหน่งเกษตรตำบล 18 ปีขึ้นไป ร้อยละ 78.7

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 5.47 ครั้ง/ปี โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเลยในรอบปี และเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมมากที่สุด 25 ครั้ง/ปี เจ้าหน้าที่ร้อยละ 56.0 ได้รับการฝึกอบรมต่ำกว่า 5 ครั้ง โดยมีประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 19.64 ปี มีประสบการณ์สูงสุดเท่ากับ 26 ปี และต่ำสุด 2 ปี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 66.7 มีประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการเกษตร 20 ปีขึ้นไป และได้รับข่าวสารด้านการเกษตรเฉลี่ย 5.80 ครั้ง/สัปดาห์ โดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับข่าวสารมากที่สุดได้รับข่าวสาร 20 ครั้ง และมีเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้รับข่าวสารเลยในรอบสัปดาห์ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.5 ได้รับข่าวสาร 5 ครั้งขึ้นไป

2. ข้อมูลความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ความรู้เกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 83.7 มีความรู้เกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับดี

ทัศนคติที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีระดับทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ที่ดีต่อระบบส่งเสริมการเกษตรโดยมีค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติเท่ากับ 3.54

การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 55.3 มีการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยอื่น ๆ กับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตร ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับ (1) เพศของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (2) อายุของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (3) ระดับการศึกษา (4) ภูมิลำเนา (5) ระยะเวลาการรับราชการ (6) สถานภาพสมรส

(7) รายได้ (8) การได้รับการฝึกอบรม (9) ประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการเกษตร (10) ระยะเวลาการเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (11) การได้รับข่าวสารด้านการเกษตร

2. ทักษะที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 คือ (1) การได้รับข่าวสารด้านการเกษตร

ทักษะที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับ (1) เพศของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (2) อายุของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (3) ระดับการศึกษา (4) ภูมิลำเนา (5) ระยะเวลาการรับราชการ (6) สถานภาพสมรส (7) รายได้ (8) การได้รับการฝึกอบรม (9) ประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการเกษตร (10) ระยะเวลาการเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

3. การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 คือ (1) สถานภาพสมรส

การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับ (1) เพศของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (2) อายุของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (3) ระดับการศึกษา (4) ภูมิลำเนา (5) ระยะเวลาการรับราชการ (6) รายได้ (7) การได้รับการฝึกอบรม (8) ประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการเกษตร (9) ระยะเวลาการเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (10) การได้รับข่าวสารด้านการเกษตร

4. ความรู้เกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับทักษะที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

5. การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับทักษะที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

6. ความรู้เกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตร มีอยู่ 1 ปัจจัย คือ

- การได้รับข่าวสารด้านการเกษตร

การได้รับข่าวสารด้านการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตร กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อหลายทางมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีทัศนคติที่ดีต่อระบบส่งเสริมการเกษตรมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศักดิ์ชัย (2541) พบว่า เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารจากหลายแหล่งจะมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรดินและต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติโดยรวมมากกว่าเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารน้อย

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร มีอยู่ 1 ปัจจัย คือ

- สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรสของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีสถานภาพสมรสจะมีการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับสูง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่การงานอีกทั้งต้องพยายามยกฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้นทำให้มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ดังที่ ฌเรศ (2536) ได้ระบุว่า คนโสดกับคนที่สมรสแล้วจะมีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้สึกของจุดหมายแห่งชีวิต คือ คนโสดจะรู้สึกไม่ค่อยมั่นคง ขาดจุดมุ่งหมายที่แน่นอนจะมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยจะทำให้ความพึงพอใจลดน้อยลงมากกว่าผู้แต่งงานแล้วสำหรับผู้ให้ข้อมูลที่สมรสแล้วอยู่ร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีที่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุขุมรอบคอบเพื่อจุดมุ่งหมายที่ดีของชีวิตและครอบครัว

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การได้รับข่าวสารด้านการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อระบบส่งเสริมการเกษตร ดังนั้นการพัฒนาระบบการให้ข่าวสารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและแพร่หลายโดยเน้นที่แหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญจะทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีโอกาสได้รับข่าวสารด้านการเกษตรและหาข้อมูลที่ทันสมัยและหลากหลายทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการนำเอาความรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆนำไปปฏิบัติในงานส่งเสริมการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรพิจารณาสร้างขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ทุรกันดารให้มากขึ้น เช่น เพิ่มอัตราค่าตอบแทนเดือนกรณีพิเศษ เพิ่มค่าเบี้ยเลี้ยงในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับพื้นที่ตลอดจนการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสวัสดิการต่างๆที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรจะได้รับ

3. ควรกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหาความรู้เพิ่มเติมไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องนำปัญหาเข้าที่ฝักอบรมประจำเดือนมากเกินไป

4. ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการดำเนินงานของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลให้เพียงพอ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของศูนย์ถ่ายทอดมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

5. ควรพิจารณาทบทวนภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจนตลอดจนให้อิสระในการทำงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถปฏิบัติงานตามแผนการเยี่ยมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย ความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่และเป็นการศึกษาถึงปัจจัยบางประการเท่านั้น จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรจะมีการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่จังหวัดอื่นๆเพื่อจะได้ทราบข้อมูลหลากหลายและสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรจะมีการศึกษาวิจัยถึงคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรต้องการเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและในการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสมต่อไป